

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Leonardi Lessii E Societate Iesv Theologi. In D.
Thomam De Beatitudine. De Actibus Humanis. De
Incarnatione Verbi. De Sacramentis Et Censuris.
Prælectiones Theologicae Posthumæ**

Lessius, Leonardus

Lovanii, 1645

Art. 4. Vtrum in Sacramentis sit aliqua virtui gratiæ causatiua.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72898)

ARTICVLVS III.

Virum Sacramenta noua Legis
contineant gratiam?

12 **R**espondetur, Continent gratiam tanquam signa, & causæ gratiæ.

Notandum est, hanc propositionem, *Sacramenta continent gratiam*, esse de fide. Est definita in Concilio Florentino, & expressè in Tridentino sess. 7. can. 6. Significat autem Sacramenta non esse nuda, & arida signa, sed fecunda, vt quæ in seipsis gratiam tanquam causæ instrumentales contineant. Cum enim contineant Christi merita, necessariò etiam continent gratiam illis meritis debitam. Ratione huius continentiæ dicuntur *Vasa gratiæ* phrasi Scripturæ, quæ instrumenta vocat *Vasa*; vt *Vasa mortis* Psalmo 7. id est, instrumenta, quibus Deus mortem infert: Psalmo 70. *Vasa Psalmi*, id est, Psalteria: Iudith 16. *Vasa bellica*, id est, gladij & quæuis alia instrumenta. Vel dicuntur *Vasa gratiæ*, quia sicut pixis vnguentaria non habet à se medicamentum quo sanet, sed à medico; ita Sacramenta non sua virtute sanant, sed virtute medicamenti impositi, id est, sanguinis & meritorum Christi, quod medicamentum Christus medicus in eis posuit.

Sacramenta dicuntur vasa Gratia.

Hinc patet Calumnia hæreticorum, qui hunc modum loquendi traducunt, tanquam velimus ipsam gratiam reipsa esse in Sacramentis, sicut liquor est in vase. Ita Caluinus lib. 4. Institut. dist. 14. §. 17.

ARTICVLVS IV.

Utrum in Sacramentis sit aliqua
virtus Gratia causatiua?

13 **Q**uidam existimant in Sacramentis esse aliquam vim supernaturalem creatam, quæ gratiæ, vel certè dispositionis ad gratiam, sit effectrix. Sed hæc sententia passim ab omnibus rejicitur: tum quia non videtur talis vis creata possibile, præsertim quæ possit inharere sono verborum; tum quia nulla est dispositio, ad quam necessariò sequatur gratia, præter contritionem vel dilectionem Dei super omnia, quæ sunt actus vitales; vnde nõ possunt à causa externa immitti. Omitto alia. Vide quæ dicta sunt supra in materia de Incarnat. quæst. 13. art. 2. dub. 1. 2. & 3. & Durandum dist. 1. quæst. 4. qui optimè hanc sententiam refutat.

14 Potentia obedientia.

Alij censent non dari Sacramentis vim aliquam extrinsecus; sed ipsam materiam & formam, v. g. ablutionem externam, & sonum verborum habere imò esse potentiam obedientialem actiuam ad producendam gratiam, & quiduis aliud, Deo singulari modo concurrente & cooperante.

Sed hæc sententia est noua, & ex parte refutata supra qu. 13. estque contra communem Doctorum veterum, & etiam recentiorum sententiam.

Refutatur Rationibus.

Præter rationes supra allatas, probatur alijs & proprijs. Primò, Actio Sacramentorum est actio signorum; id enim efficiunt Sacramenta, quod significant: vnde etiam fit, vt non efficiant, nisi completa significatione. Atqui actio signorum

Ratio.

non est per modum potentia actiua realiter influentis, sed per modum causæ moralis, scilicet mediante intellectu & voluntate eius, qui illa signa instituit: vt patet in illis signis, quibus conferuntur dignitates, dominia, possessiones; item in signis Magicis. Ergo impertinens, & aliena à ratione Sacramenti est illa actio per sonum materiale verborum; nam hæc actio non conuenit sono, quatenus est significatiuus, sed sono quatenus est sonus quidam moralis. Confirmatur ex D. August. tractatu 80. in Ioannem, vbi ait verbum Sacramentale operari, non quia dicitur, id est, non sono externo, sed quia creditur, id est, per rem significatam.

Secundò, Actio Sacramenti debet fieri per totum Sacramentum, scilicet per formam verborum, & materiam; atqui illorum sententiã solum fit per sonum vltima syllaba; vel per indiuisibile terminu vltimæ soni, qui non est de substantia Sacramenti: ablutio autem & vnctio nunquã concurrunt iuxta illos, nisi simul in eodem instanti compleatur cum forma verborum; quod nunquam vel rarissimè contingit: ergo ille modus operandi nõ est Sacramentalis. Respondent, Actionem per totum Sacramentũ censerì fieri, quia fit per vltimum terminum, vt habet ordinem ad omnia antecedentia. Sed contra; Hoc nihil est aliud, quam totum Sacramentũ facere causam moralem, præter vltimum terminum, qui non est Sacramentũ, nec pars Sacramenti; iuxta illorum sententiã: sicut terminus motus non est pars motus: vnde frustra attribuitur illi actio propria & influxus realis.

Tertiò, Id quod agit per influxum physicum, debet formaliter esse quid physicum & reale, totũ simul existens, & præsens subiecto in quod agit. At Sacramentũ formaliter est quid morale pendens ex lege diuina & institutione extrinseca, cuius materia & forma tum in seipsis fluxa sunt, tum inter se possunt etiam tempore distare; vt patet tum in cæteris, tum in Pœnitentiã & Matrimonio: & habent effectum in rem distantissimam; vt patet in contractu Matrimonij, & fortè etiam in Sacramento Pœnitentiæ; quæ omnia sunt signa non habere influxum physicum.

Quartò, Sacramenta sunt instituta, vt per ea applicetur nobis Christi merita; quæ, nisi sic applicentur, effectum in nobis non habent, scilicet remissionem peccatorum & iustificationem: vnde Christi merita dicuntur operari in Sacramentis & per Sacramenta, quia ex diuina ordinatione merita ijs annexa nobis applicantur; sicut calor impressus aquæ applicatur nobis per aquam, & est id quod in aqua & per aquam operatur in nobis. Atqui merita Christi non sunt causa gratiæ influxu physico, sed morali; sicut merita nostra non sunt causa augmenti gratiæ vel gloriæ influxu physico: ergo neque Sacramenta, quæ solum operantur quatenus hæc merita applicant. Cõfirmatur: Quia alioqui Sacramenta perfectiori modo nos sanctificarent, quã Christi merita & sacratissima Passio. Quod autem quidam dicunt, quod Christi merita, etiamsi præterita sint, diuinitus possunt assumi vt instrumenta physica, quia aliquando realem existentiam habuerunt, passim rejicitur tanquam contradictionem implicans. Nam vt aliquid realiter habeat influxum, debet habere esse reale; hoc enim omnibus supponitur; alioqui aliquid posset seipsum in esse primo producere.

Quintò,

5. Ratio.

Quintò, Sacramenta sæpè conferunt suos effectus, postquã deserint esse: vt patet cum quis baptizatus est in proposito peccati mortalis, qui gratiam baptismi postea accipiet, quando de hoc peccato dolebit: quod est signum causalitatem Sacramentorum nõ esse per realem influxum ipsorum. Similiter auxilium speciale est etiam effectus Sacramentorum, quod tamen non confertur totum dum Sacramentum suscipitur, sed postea suis temporibus.

6. Ratio.

Sextò, Sacramenta dicuntur esse instrumenta humanitatis Christi; atqui nõ possunt esse instrumenta physica, quia potentia obediẽtialis nulli creature est subiecta; non enim potest vna res creata alterã effectiue eleuare ad productionẽ effectus supernaturalis, quia non potest ei concursum supernaturalẽ supplere; hic enim concursus est causa principalis supplens id quod instrumento deest.

15

Respondeo igitur, Probabilius videri Sacramenta non habere virtutem aliquam creatam, qua gratiam conferant; nec ipsam actionem materialẽ, aut sonum verborum habere. Influxum realem in effectum Sacramenti: sed duplicem in Sacramentis esse virtutẽ gratiã productiua. Prior est moralis, scilicet Christi meritum, quod ipse singulis Sacramentis attribuit, vt per ea nobis applicetur. Sunt enim Sacramenta veluti vasa quedã plena Christi sanguine & merito, cuius virtute nos sanctificant; vnde non sunt nuda signa, ad quorum præsentiam Deus sanctificet, sed simul representant, & reipsa exhibent ipsũ pretiũ: vnde ab huiusmodi signis differunt, sicut bursa auro plena à Chyroglypho; & sicut Chyroglyphum cum Hypotheca à Chyroglypho nudo. Altera est virtus Dei increata intimè præfens Sacramentis, quod in ipsis, & per ipsa operatur. Nec obstat quod hæc virtus sit in omnibus rebus: quia non est in omnibus determinata ad conferendã gratiam, sed in solis Sacramentis: vnde in cæteris se habet, ac si in eis non esset in Sacramentis autem se habet, tanquam in illis verè & propriè existens, sicut propria illorum virtus. Hoc videtur significare D. Augustinus, cum ait Tract. 80. in Ioan. Vnde tanta virtus aque, vt corpus tangat, & cor abluat, nisi faciente verbo, non quia dicitur, sed quia creditur? nam & in ipso verbo aliud est somnus transiens, aliud est virtus manens. Hæc virtus manens non videtur alia, nisi virtus diuina, vel certè virtus meritorum Christi. Nec obstat, quod hanc potius assignet verbo, quam elemento; quia non operatur hæc virtus, nisi verbo accedente ad elementum, fiat Sacramentum, vt ipse ait.

Sacramenta causant gratiam, moraliter per meritum Christi, physice per virtutem diuinam assistentem.

August.

Confirmatur ex Patribus, Cyrill.

Chrysol.

Hieron.

August.

Idem Confirmatur ex alijs Patribus; Cyrillo Ierosolymitano Catechesi 3. Illuminatorum, Aqua, inquit, simplex, per inuocationem Trinitatis virtute accepta sanctitatem consequitur; quod non potest intelligi de virtute creata, nec de potentia obediẽtiali, quæ semper adest; sed de virtute diuina, vel meritis Christi. Chrysostomus homilia 35. in Ioannem ait, Baptismum esse plenum potestatis & gratiæ, & purgare peccata. Hieronymus Dialogo contra Luciferianos, Neque est aqua, inquit, qua lauat animam, sed prius ipsa lauatur à Spiritu S. vt alios lauare spiritaliter possit, scilicet dum virtutem ex Christi meritis concipit. D. August. tum alibi, tum lib. 19. contra Faustum c. 17. Aqua & omnis illa actio corporalis qua agitur, tum cum baptizamus, fit & transit; virtus tamen, qua per ipsa opera operatur, iugiter manet, & donum spirituale æternum est: vbi

videtur loqui de virtute meritorum Christi. Cyrillus Alexandrinus lib. 2. in Ioan. cap. 42. Quam admodum viribus ignis aqua immensus calefactus, non aliter vrit, quam ipse ignis; sic Spiritus sancti operatione, aqua, qua baptizati corpus aspergitur, reformatur ad diuinam virtutẽ & potentiam. D. Leo sermone 4. de Natiuitate; Eodem Spiritu sancto repleti fontem baptismatis, vt ex eo homo regeneretur, qui repleuit vtrum Virginis, vt Christus conciperetur. Beda in 3. c. Lucæ; Aquam ex contactu carnis Christi vim regenerationis accepisse.

Cyrillus Alex.

Leo.

Beda.

16

Sed contra. Obijcitur Primò, Si Sacramenta non conferunt per se influxum aliquem realem in gratiam, sed solus Deus: ergo non propriè dicuntur sanctificare, mundare, viuificare, sicut Patres loquuntur; nequẽ causare, conferre gratiam, vt Concil. Tridentinum & Florentinum loquuntur: erunt enim duntaxat conditiones sine quibus non iustificamur, vt vult Durandus.

Respondeo Negando Consequentiam; Quia etiam Christi meritum, cuiusque sanctissima Passio nos sanctificat, mundat, lauat, gratiam confert; & tamẽ non habet influxum physicum. Similiter Chyroglyphum est causa solutionis; pacta sunt causæ multarum actionum; & tamen sine influxu physico: nam causa moralis, & causa suo modo applicans principale agens, verè & propriè dicuntur causæ. Sacramenta igitur rectè dicuntur causare gratiam, & sanctificare, quia tanquam causæ morales efficaciter nobis applicant Christi merita; ac proinde mouent Deum, vt gratiam conferat, idque infallibili lege, & absque vlla mora. Item applicant diuinam virtutem intimè præsentem ad causandum, perinde ac si in eis esset virtus creata per se subsistens quam applicarent. Hoc tamen totum pendet ex pacto & immutabili ordinatione Dei vbique præsentis; qui, vt est in vna re, potest se determinare ad aliquid operandum in homine, quod non facit: vt est in altera.

Verè & propriè gratiam causant

Obijcitur Secundò, Patres dicunt esse valde mirabile, quod Deus per infimas creaturas nostram salutem operetur. Insinuant igitur res illas infimas realem influxum habere; alioqui non esset mirabile.

Saluantur locutiones SS. PP.

Respondeo, Patres solum intendunt id quod fides docet, scilicet nos per Sacramenta saluari, abstrahendo à modo quo hoc fit. Verè enim mirabile est Deum nostram salutem ita rebus infimis alligasse, vt sine illis salui esse nequeamus, per illas statim saluemur: cuius exemplum manifestissimum est in parvulis moribundis. Dicimur autem per illa saluari, non quod virtus diuina per illa diffundi debeat; aut quod proprium influxum habeant sub Deo; sed quia necessariò debent interuenire, vt Deus gratiam conferat. Ratio est, Quia Deus non statuit nos iustificare, nisi propter Christi merita nobis applicata: quæ applicatio fit per Sacramenta, & ita per Sacramenta nos saluat.

Excellentia Sacramentorum in quo consistat.

Obijcitur Tertio, Pertinet ad maiorem excellentiam nostrorum Sacramentorum, & maiorem commendationem diuinæ potentis, si dicantur physice influere: ergo hoc est dicendum.

Respondeo, Excellentia Sacramentorum non est æstimanda ex physica aliqua seu reali perfectione, sed morali: summa autem excellentia moralis est, quod contineant pretium nostræ salutis;

id est, Christi sanctissima merita, eiusque veluti sanguinem pro nobis effusum; & hæc nobis efficaciter applicent nostraque efficiant; & sic infallibili lege sanctificent. Adde, eos, qui ponunt hanc causalitatem physicam, nihil addere ipsis Sacramentis; nec ullam dare tenuem formalitatem, nisi fortè relationem quamdam resultantem ex actione; quæ relatio, si est, parvi est momenti: nam est posterior ratione Sacramenti, cum per accidens resultet ex actione.

ARTICVLVS V.

Vtrum Sacramenta noua legis habeant virtutem ex Christi Passione?

Respondetur Affirmatiuè. Est fide tenenda. Patet ex dictis supra de Christi merito: ubi ostensum est remissionem peccatorum & iustificationem esse ex Christi meritis: atqui hæc conferuntur per Sacramenta: ergo. Vide Concil. Trident. sess. 6. cap. 3. & 7. In huius signum ex latere Domini fluxit aqua & sanguis, quæ sunt symbola Baptismi & Eucharistiae; nempe præcipuorum Sacramentorum. Vnde Patres passim docent ex Christi latere fluxisse Sacramenta. Ita

D. Augustinus lib. 15. de Ciuitate cap. 26. Chryso-
stomus homilia 84. in Ioannem, & alij.

Notandum est circa rationem, qua D. Thomas probat hanc veritatem: *Sacramentum (inquit) est instrumentum diuinitatis separatam, humanitas autem coniunctum: atqui virtus ab instrumento coniuncto descendit ad instrumentum separatam: Sicuti ab anima per manus descendit vis in baculum, gladium &c. ergo omnis virtus salutifera Sacramentorum descendit à diuinitate per humanitatem Christi in ipsa Sacramenta.* Quæ ratio est valde bona, si intelligatur de virtute & causalitate morali, vt explicauimus: nam humanitas Christi est causa meritoria nostræ iustificationis, quæ merita nobis applicantur per Sacramenta: vnde Sacramenta sunt instrumenta humanitatis Christi, quatenus humanitas per ipsa nobis applicat sua merita: sicut humanitas est instrumentum diuinitatis, quatenus diuinitas nos per carnem assumptam sibi reconciliauit.

D. Thom.
explicauit.

ARTICVLVS VI.

Vtrum Sacramenta veteris Legis gratiam causarint?

De quo vide D. Thomam, & infra q. 70.

QVÆSTIO LXIII.

De effectu Sacramentorum, qui est Character.

In Sex Articulis diuisa.

ARTICVLVS I. & VI.

Vtrum Sacramenta imprimant Characterem; & quam ex illis?

Heretici nostri temporis negant, & rident Characterem, sicuti Ioannes Wicleff l. 4. sui Trialogi, cõtra quem agit Thomas Waldensis tomo 2. c. 109. & 110.

Respondeo & Dico Primò, Fide tenendum est, quibusdam Sacramentis imprimi quoddam signum spirituale & indelebile animis nostris, distinctum à gratia gratum faciente, & ab externo Sacramento, quod rectè dicitur Character.

Probatur Primò, Nam hæc veritas definita est ab Innocentio III. Capitulo Maiores, de Baptismo & eius effectu: & traditur à Concilio Florentino in instructione Armenorum, tamquam doctrina Ecclesiæ: *Inter Sacramenta tria sunt, Baptismus, Confirmatio, & Ordo, quæ Characterem, id est, spirituale quoddam signum à ceteris distinctum imprimunt in anima indelebiter.* Et Concilio Tridentino sess. 7. can. 9. *Si quis dixerit in tribus Sacramentis, scilicet Baptismo, Confirmatione, & Ordine, non imprimi characterem in anima, id est, signum spirituale & indebile, vnde ea reiterari non possint, Anathema sit.*

Probatur Secundò ex Scripturis; 2. ad Corinthios 1. vers. 22. *Qui vixit nos Deus, qui & signauit nos, & dedit pignus spiritus in cordibus nostris: hic cum vnctio ad gratiã pertineat, necesse est signa-*

tionem seu sigillationem ad Characterem pertinere. Et confirmatur ad Ephesios 4. v. 30. *Nolite contristare spiritum sanctum Dei, in quo signati estis in die redemptionis; Græcè est, sigillati.*

Probatur Tertiò ex Patribus; & potissimum ex S. Augustino, qui clariùs cæteris hanc veritatem docet lib. 6. de Baptismo contra Donatistas cap. 1. *Ouem, quæ foris errabat, & foris recipiebat Dominicum Characterem, redeuntem corrigimus; sed Characterem non improbamus Dominicum in ea, quem Characterem multi lupi multis lupis insigunt: ubi Character distinguitur à gratia, quæ non insiguntur lupis; & ab ipso Sacramento externo, quia hoc in se non insigunt, sed statim transit. Et lib. 2. contra Epistolâ Parmeniani cap. 13. ait, *Sanctitatem Sacramentorum etiam in peruersis hominibus, siue intus, siue foris, impollutam & inuolabilem permanere: Quod non potest intelligi de gratia; neque etiam de externo Sacramento, quia hoc non permanet, sed necessariò intelligitur de Characterem, quem Characterem vocat Sacramenti sanctitatem, quia per illum diuino cultui dedicamur, & à Sacramento efficitur.* Ibidem. *An (inquit) minus inhereant Christiana Sacramenta, quam corporalis hæc nota? (scilicet nota militaris.)* Et lib. 1. de Baptismo cap. 1. ait, *Baptismus & Ordinem nunquam amitti, sed vtrumque in malis permanere, scilicet secundum suum effectum, qui est Character.* Ibidem ait malos semper gerere sacramentum suæ ordinationis. Lib. 2. contra Epist. Parmeniani cap. 13. dicit Ordinem & Baptismus non posse iterari, quia vtrū-*

Augustin.

Per quoddam
Sacramenta
imprimi
Characterem,
est de
Eide.